

РОЗДІЛ III. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

УДК 376.42:615.851.33:372.881

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-3-12>

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РИТМІКИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ

Барна Х. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет
вул. Ужгородська, 26, Мукачево, Закарпатська область, Україна
orcid.org/0000-0002-0555-6062
hr59.barna@gmail.com*

Чекан О. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет
вул. Ужгородська, 26, Мукачево, Закарпатська область, Україна
orcid.org/0000-0002-3480-6366
oksana.chekan010788@gmail.com*

Ключові слова: логопедична ритміка, мовленнєві порушення, діагностика, міждисциплінарний підхід, корекційна педагогіка, логопедія, ритмопластика, психомоторика, музикотерапія, сенсорний розвиток, психофізіологія мовлення, спеціальна освіта, корекційно-розвивальна робота.

Статтю присвячено теоретичним засадам логопедичної ритміки як міждисциплінарного підходу до корекції мовленнєвих порушень. Наголошено, що логопедична ритміка є синтезом руху, музики та мовленнєвої активності, що дає змогу задіяти різні аналізатори, активізувати психофізіологічні процеси, підвищити мотивацію до мовленнєвої діяльності, зміцнити психоемоційний стан дитини. Проаналізовано наукові підходи та результати досліджень, що підтверджують ефективність логопедичної ритміки у роботі з дітьми, які мають заїкання, дизартрію, ринолалію, алалію, афазію та інші мовленнєві порушення.

Особливу увагу приділено міждисциплінарному характеру логопедичної ритміки, який є ключовою умовою її ефективності в корекційній роботі. З'ясовано, що інтеграція знань із логопедії, музикотерапії, хореографії, психології розвитку та нейропсихології забезпечує комплексний вплив на мовлення, моторику, емоційний стан і психофізіологічну регуляцію особистості, створюючи умови для формування та автоматизації мовленнєвих навичок з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей.

Висвітлено значення діагностики в логопедичній ритміці, що дає змогу комплексно оцінити мовленнєвий та психофізіологічний стан дитини й індивідуалізувати корекційний вплив. Охарактеризовано основні функції логопедичної ритміки: корекційну, стимулювальну, діагностичну та профілактичну, які у взаємодії формують ефективний механізм впливу на мовленнєві порушення різного характеру. Установлено, що логопедична ритміка вирізняється серед класичних логопедичних методів завдяки інтеграції руху, музики та мовлення у єдину систему, що забезпечує комплексний вплив на всі рівні мовленнєвого розвитку. Її корекційна

спрямованість сприяє формуванню компенсаторних нейромоторних механізмів, розвитку сенсомоторної координації та темпо-ритмічної організації мовлення.

Зроблено висновок, що логопедична ритміка є універсальним і високоефективним засобом корекційної роботи, здатним забезпечити комплексний розвиток мовленнєвих і суміжних психофізіологічних функцій у дітей із порушеннями мовлення.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF SPEECH THERAPY RHYTHMICS: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH TO THE CORRECTION OF SPEECH DISORDERS

Barna K. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool and Special Education
Mukachevo State University
Uzhhorodska str., 26, Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0555-6062
hr59.barna@gmail.com*

Chekan O. I.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool and Special Education
Mukachevo State University
Uzhhorodska str., 26, Mukachevo, Transcarpathian region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3480-6366
oksana.chekan010788@gmail.com*

Key words: *speech therapy
rhythmics, speech disorders,
diagnostics, interdisciplinary
approach, corrective pedagogy,
speech therapy, rhythmoplastics,
psychomotor skills, music
therapy, sensory development,
psychophysiology of speech,
special education, corrective
and developmental work.*

The article is devoted to the theoretical foundations of speech therapy rhythmics as an interdisciplinary approach to the correction of speech disorders. It is emphasized that speech therapy rhythmics represents a synthesis of movement, music, and speech activity, which allows for the engagement of various analyzers, activation of psychophysiological processes, increased motivation for speech activity, and strengthening of the child's psycho-emotional state. The article analyzes scientific approaches and research findings confirming the effectiveness of speech therapy rhythmics in working with children who have stuttering, dysarthria, rhinolalia, alalia, aphasia, and other speech disorders. Special attention is paid to the interdisciplinary nature of speech therapy rhythmics, which is a key condition for its effectiveness in correctional work. It is established that the integration of knowledge from speech therapy, music therapy, choreography, developmental psychology, and neuropsychology provides a comprehensive impact on speech, motor skills, emotional state, and psychophysiological regulation of the individual, creating favorable conditions for the development and automation of speech skills, taking into account age and individual characteristics.

The importance of diagnostics in speech therapy rhythmics is highlighted, as it allows for a comprehensive assessment of a child's speech and psychophysiological state and enables the individualization of correctional impact. The main functions of speech therapy rhythmics – corrective, stimulating, diagnostic, and preventive – are described, and their interaction forms an effective mechanism for influencing various types of speech disorders. It is established that speech therapy rhythmics stands out among

classical speech therapy methods due to the integration of movement, music, and speech into a single system, which ensures a comprehensive influence on all levels of speech development. Its corrective orientation promotes the formation of compensatory neuromotor mechanisms, the development of sensorimotor coordination, and the tempo-rhythmic organization of speech. It is concluded that speech therapy rhythmic is a universal and highly effective tool in correctional work, capable of ensuring the comprehensive development of speech and related psychophysiological functions in children with speech disorders.

Постановка проблеми. Сучасна логопедія стрімко розвивається в напрямі пошуку ефективних підходів до корекції мовленнєвих порушень у дітей та дорослих. Одним із таких напрямів є логопедична ритміка – інтегрована система вправ і методів, що поєднує елементи музикотерапії, рухової активності та мовленнєвої діяльності. Актуальність вивчення логопедичної ритміки зумовлена зростанням кількості дітей із комплексними порушеннями розвитку, зокрема з мовленнєвими, психомоторними та сенсорними дефіцитами, що потребують міждисциплінарного підходу в процесі корекційної роботи.

Логопедична ритміка є синтезом руху, музики та мовленнєвої активності, що дає змогу задіяти різні аналізатори, активізувати психофізіологічні процеси, підвищити мотивацію до мовленнєвої діяльності, зміцнити психоемоційний стан дитини. Її застосування особливо актуальне в роботі з дітьми, які мають заїкання, дизартрію, ринолалію, порушення голосу, темпу та ритму мовлення, а також із тими, хто страждає на алалію або афазію. Актуальність означеної проблеми зумовлена не лише потребою у науковій систематизації логоритмічної діяльності, а й необхідністю адаптації корекційно-розвивальних методик до нових умов інклюзивної та спеціальної освіти. Вивчення теоретичних основ логопедичної ритміки дасть змогу чіткіше визначити її місце у системі мовленнєвої корекції, а також підвищити ефективність реабілітаційних заходів для осіб із мовленнєвими порушеннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна логопедична наука активно вивчає інноваційні методи корекції мовленнєвих порушень, серед яких логопедична ритміка займає центральне місце. Зокрема, С. Самаріна у своєму дослідженні висвітлює історичні корені цього підходу, пов'язуючи його з музично-ритмічним вихованням за методом Е. Жак-Далькроза. Дослідниця окреслює стадії розвитку логоритміки як науки, яка інтегрує ритм, слово і музику в корекційну роботу з дітьми, що мають мовленнєві порушення. Роботи таких науковців, як Л. Бегас, Г. Котломанітова, А. Кульбедюк, Л. Меленець, О. Шостак, підтверджують ефективність логоритмічних методик у подоланні заїкання, дизартрії, дисла-

лії, ринолалії, алалії та афазії. Їхні дослідження демонструють практичну значущість логоритміки в системі мовленнєвої корекції. У наукових розвідках І. Баранець та А. Маханько ґрунтовно проаналізовано освітні та корекційні завдання логоритмічного впливу на дітей старшого дошкільного віку з дизартрією. Автори визначають типи логоритмічних занять, особливості їх побудови та необхідні умови для ефективного впровадження логопедичної ритміки в освітній процес. У дослідженні Н. Афанасьєвої акцентовано увагу на напрямках корекційно-розвиткової роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями на логоритмічних заняттях. Авторка підкреслює важливість синхронного поєднання рухових вправ, музики та мовленнєвої активності як цілісної системи впливу на мовленнєвий розвиток.

Отже, аналіз наукових джерел свідчить про значний потенціал логопедичної ритміки в системі корекції мовленнєвих порушень, одночасно вказуючи на необхідність подальшого вивчення цього напрямку. Спостерігається потреба в уточненні понять і механізмів дії логопедичної ритміки на мовленнєву функцію та її ґрунтовному теоретичному осмисленні як міждисциплінарного явища.

Мета статті – проаналізувати теоретичні основи логопедичної ритміки як міждисциплінарного напрямку, а також уточнити її сутність, функції та механізми дії у контексті корекції мовленнєвих порушень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні у логопедичній практиці зростає інтерес до інтегративних методів, здатних забезпечити багатовекторний вплив на різні аспекти мовленнєвого розвитку особистості. Одним із таких методів, що успішно поєднує можливості музики, руху та мовлення, є логопедична ритміка. Цей напрям передбачає системне використання ритмічних, мовно-рухових і музичних компонентів у корекційно-розвитковому процесі, що дає змогу досягти високого рівня сенсомоторної узгодженості та активізації мовленнєвої функції.

У сучасному науковому дискурсі поняття *логопедичної ритміки* трактується як міждисциплінарна корекційна методика, що інтегрує елементи мовленнєвої терапії, рухової активності та музично-ритмічного виховання з метою стимуляції

та відновлення мовленнєвих функцій. Її основу становить закономірність взаємозв'язку ритму, моторики й мовлення як взаємопов'язаних функціональних систем організму. Завдяки використанню темпу, ритмічності, синхронізації рухів і мовленнєвих дій логопедична ритміка сприяє формуванню нових умовно-рефлекторних зв'язків, що стимулюють нормалізацію мовленнєвої діяльності.

Як зазначає М. Капітула, логоритміка є ефективним засобом корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, де використання комплексу вправ, що об'єднують слово, рух і музику, сприяє запуску та розвитку мовлення. Автор підкреслює, що логоритміка – це не просто набір технік, а системний підхід, який базується на синхронізації мовних і ритмічних компонентів, що забезпечує рівномірний та гармонійний розвиток мовленнєвої функції [4, с. 357].

Подібної думки дотримується Г. Кавиліна, яка у своїй праці акцентує увагу на значущості логоритмічних занять у корекції заїкання у дітей дошкільного віку. Дослідниця вказує, що поєднання логопедичної роботи з ритмічними вправами стимулює розвиток не лише мовлення, а й психомоторики та емоційного стану, що є ключовим для успішної корекції мовленнєвих порушень. Результати її досліджень демонструють позитивний вплив логоритміки на темп, ритм і плавність мовлення, що свідчить про комплексний та системний вплив методики [3, с. 108].

Слід підкреслити, що ключовою особливістю логопедичної ритміки, яка значною мірою зумовлює її ефективність, є *міждисциплінарність*. Зокрема, поєднання мовленнєвих вправ із ритмічно організованими рухами та музикою стимулює сенсомоторну координацію, покращує артикуляційну моторну діяльність, формує відчуття мовного темпу й ритму, розвиває слухову увагу, фонематичний слух і здатність до внутрішнього мовлення. При цьому ритмічна організація виступає не допоміжним, а центральним механізмом впливу. До прикладу, музичні компоненти, що включають ритмічні та мелодійні структури, активують зони мозку, пов'язані з емоційною сферою та моторним плануванням; кінетичні вправи стимулюють розвиток моторики та просторової орієнтації; мовленнєві завдання сприяють формуванню нових нейронних зв'язків, необхідних для мовленнєвої активності. Інтеграція таких різнопланових впливів дає змогу не лише коригувати наявні мовленнєві розлади, а й запобігати вторинним психофізіологічним відхиленням, що можуть виникати у дітей із мовленнєвими труднощами. У цьому контексті логопедична ритміка розглядається не як допоміжний інструмент, а як повноцінна методологічна платформа для здійснення системної корекційно-розвиткової роботи в умовах спеціальної та інклюзивної освіти.

Варто зазначити, що в логопедичній ритміці провідною є логопедія, що забезпечує спрямованість кожного елемента занять: рухового, музичного чи вербального на подолання конкретних мовленнєвих порушень. Логопедія як базова наука формує діагностичну й методичну основу для визначення цілей та очікуваних результатів корекційної роботи. Інтеграція знань із музикотерапії дає змогу ефективно залучати мелодію, ритм і тембр як активні стимулятори емоційної реактивності, засоби нейропластичної підтримки та психофізіологічної регуляції. Музичний супровід формує позитивний емоційний фон, знижує рівень тривожності, підвищує інтерес і мотивацію до мовленнєвої діяльності, що особливо важливо за наявності вторинних емоційно-вольових порушень. Компоненти ритміки та хореографії спрямовані на розвиток загальної та дрібної моторики, просторової орієнтації, координації рухів і темпоритмічного відчуття. Виконання рухів під музику з мовленнєвим супроводом сприяє формуванню нейромоторних програм, необхідних для автоматизації мовленнєвих навичок. Не менш важливою є психологія розвитку, яка забезпечує урахування вікових та індивідуально-психологічних особливостей дитини, формує позитивне емоційне налаштування на заняття, стимулює розвиток внутрішньої мотивації. Через ігрові прийоми та емоційне підкріплення досягається глибше занурення дитини в корекційний процес. Нейропсихологія відіграє фундаментальну роль у поясненні механізмів міжпівкульної взаємодії, зорово-рухової координації та формування компенсаторних шляхів розвитку. Саме на основі нейропсихологічного підходу підбираються вправи, які впливають на темп, ритм, плавність мовлення та регуляцію психомоторних функцій у дітей із різними формами мовленнєвих порушень.

У зв'язку з багатовекторністю впливу логопедичної ритміки особливої важливості набуває ретельна діагностика мовленнєвих порушень і психофізіологічного стану дитини як базова умова індивідуалізації корекційного впливу. Діагностичний процес дає змогу не лише визначити рівень мовленнєвого розвитку і специфіку порушень, а й оцінити ступінь сенсомоторної інтеграції, функціональні можливості артикуляційного апарату, рівень слухової уваги, ритмічності та координації рухів.

Як підкреслюють сучасні дослідники, зокрема Ю. Рібцун та О. Майчук, логоритміка може виконувати не лише корекційну, а й діагностичну функцію. Автори виділяють комплекс логоритмічних завдань, які завдяки поєднанню музично-ритмічних, вербальних і рухових компонентів дають змогу виявити особливості нейродинамічних процесів, психоемоційного стану та порушень рухової сфери, що супроводжують такий мовленнєвий розлад, як заїкання. Завдяки комп-

лексному підходу діагностика стає більш інформативною та адаптованою до індивідуальних потреб дитини [6, с. 34].

У цьому контексті важливою є також позиція Л. Черніченко, яка підкреслює, що логоритмічні заняття, особливо в дошкільному віці, сприяють не лише подоланню мовленнєвих труднощів, а й загальному психофізіологічному розвитку дитини. Авторка зазначає, що без формування артикуляційного та граматично правильного мовлення повноцінний особистісний розвиток дошкільника неможливий. У межах логоритміки реалізуються завдання розвитку моторики, дихальної системи, слухової уваги, пам'яті, емоційної сфери, мімічної експресії, що в сукупності створює умови для ефективного мовного самовираження та соціалізації дитини з мовленнєвими порушеннями [8, с. 235].

Аналіз сучасних наукових підходів свідчить, що логопедична ритміка має багатофункціональний характер, охоплюючи корекційні, діагностичні, стимулювальні та профілактичні напрями впливу. Кожна із цих функцій є важливою для ефективного застосування методу в роботі з дітьми, що потребують мовленнєвої корекції. Отже, розглянемо основні **функції** логопедичної ритміки докладніше.

Корекційна функція є провідною, оскільки спрямована на подолання різних мовленнєвих порушень у дітей із різними нозологіями. Поєднання музично-ритмічного, рухового та мовленнєвого компонентів створює сприятливі умови для стимуляції мовної активності, корекції артикуляції, формування зв'язного мовлення та темпо-ритмічної організації мовлення. Так, на думку С. Колот, логоритмічні вправи сприяють розвитку діафрагмального дихання та нормалізації м'язового тону, що є важливим для сенсомоторної корекції мовленнєвих функцій у дітей із загальним недорозвиненням мовлення [5]. Цей комплексний вплив сприяє формуванню компенсаторних механізмів і нових нейромоторних зв'язків, що забезпечує високу ефективність корекції.

Стимулювальна функція полягає в активації пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, уяви, мислення, а також емоційної сфери й мотивації до мовленнєвої діяльності. Як слушно зазначають Н. Аніщенко та І. Ярошенко, синтез музики, руху та слова в логоритміці має виняткове значення, адже координовані, цілеспрямовані рухи викликають у дитини почуття задоволення, а ритм сприймається різними органами перцепції: кінетичними, тактильними, зоровими та слуховими [1]. Ці сильні стимули створюють додаткову мотивацію до виправлення мови. Музика й ритм, що супроводжують логоритмічні вправи, формують позитивний емоційний фон, підвищуючи

залученість дітей до процесу корекції, знижуючи психоемоційне напруження і стимулюючи природний розвиток мовлення, що особливо важливо для дітей із низькою мовленнєвою ініціативою, порушеннями загального розвитку або тривожними станами. Виконання ритмічних вправ на тлі позитивного емоційного настрою сприяє розвитку правильної мови та активізації психофізичних процесів [1, с. 45].

Діагностична функція логопедичної ритміки полягає у використанні спеціальних вправ як інструменту для комплексного виявлення мовленнєвих, сенсомоторних і психоемоційних особливостей дитини. Поєднання рухових, мовленнєвих та музичних завдань дає змогу фахівцю оцінити слухову увагу, ритмічне відчуття, координацію рухів, стан артикуляційного апарату і функціонування емоційно-вольової сфери. Зокрема, дослідження І. Жадленко демонструють суттєве поліпшення моторного та мовленнєвого ритму в дітей із заїканням після застосування логоритмічних вправ [2].

Профілактична функція спрямована на своєчасне запобігання розвитку мовленнєвих порушень та їх ускладнень у дітей із груп ризику. Як наголошує Л. Черніченко, профілактика мовленнєвих розладів передбачає попередження нервово-психічних і соматичних відхилень, усунення чинників ризику, що можуть призвести до мовленнєвих патологій, а також підтримку оптимального психофізичного розвитку дитини [7]. Логоритмічні вправи, за умов систематичного застосування, сприяють формуванню правильного мовного ритму, темпу та артикуляції, що створює умови для успішної соціальної та освітньої адаптації дитини. Рання профілактика, зокрема в дошкільному віці, є ключовою для мінімізації складних форм мовленнєвих порушень та підвищення ефективності корекційної роботи.

Виходячи з означених функцій, можна стверджувати, що логопедична ритміка є важливим та ефективним інструментом у комплексній корекції мовленнєвих порушень. Її багатофункціональний характер – корекційний, стимулювальний, діагностичний та профілактичний – створює сприятливі умови для всебічного розвитку мовленнєвих та суміжних психофізичних процесів у дітей із різними порушеннями. Поєднання музично-ритмічних, рухових і мовленнєвих компонентів не лише допомагає долати наявні труднощі, а й стимулює природний розвиток, підвищує мотивацію та сприяє своєчасній профілактиці можливих ускладнень.

Разом із тим логопедична ритміка має низку особливостей, які вирізняють її серед класичних логопедичних методик та інших підходів до корекції мовленнєвих порушень. На відміну від традиційних методів, таких як артикуляційна гімнастика чи дихальні вправи, які зосереджені пере-

важно на формуванні окремих мовленнєвих навичок, логопедична ритміка інтегрує рух, музичний супровід і мовленнєву діяльність у єдину систему. Це поєднання забезпечує комплексний вплив на різні рівні мовленнєвого розвитку – від моторики артикуляційного апарату до темпо-ритмічної організації мовлення. На відміну від методів музичної терапії, які можуть використовуватися для загального психоемоційного розвантаження, логопедична ритміка має чітко виражену корекційну спрямованість та інтегрує мовленнєву компоненту як обов'язковий складник. Вона сприяє формуванню компенсаторних нейромоторних механізмів та розвитку сенсомоторної координації, що є ключовим для ефективної реабілітації мовленнєвих функцій. Ця особливість робить її вкрай цінною в умовах інклюзивної та спеціальної освіти, де потрібен багатовекторний, індивідуалізований підхід до корекції мовлення.

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Таким чином, логопедична ритміка виступає унікальним інтегративним

засобом, що сприяє формуванню компенсаторних механізмів і позитивної динаміки мовленнєвого розвитку. Поєднання мовленнєвих, музичних і рухових складників забезпечує цілісну стимуляцію мовленнєвої, сенсомоторної, когнітивної та емоційної сфер, що, своєю чергою, свідчить про міждисциплінарний підхід і підкреслює широкі можливості застосування логопедичної ритміки в системі спеціальної освіти. Акцент на функціональному аспекті логопедичної ритміки, зокрема на корекційній, стимулювальній, діагностичній та профілактичній функціях, дає змогу розглядати її як ефективний інструмент як для подолання мовленнєвих розладів, так і для попередження їх виникнення.

Ураховуючи теоретичну й функціональну значущість логопедичної ритміки в подоланні мовленнєвих порушень, подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розроблення методичних орієнтирів для логопедичної роботи. Особливої уваги потребує питання підбору логоритмічних вправ відповідно до нозології, індивідуальних особливостей та вікових нормативів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аніщенко Н., Ярошенко І. Роль логоритміки в музично-мовленнєвому розвитку дітей дошкільного віку. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2021. Вип. 2(27). С. 44–52.
2. Жадленко І.О. Особливості формування моторних і мовленнєвих ритмічних процесів у дітей старшого дошкільного віку із заїканням засобами логоритмічних вправ. *Науковий журнал Хортицької національної академії. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2020. Вип. 2(3). С. 129–139.
3. Кавиліна Г.К. Використання логоритмічних занять у корекційній роботі з дітьми дошкільного віку із вадами заїкання. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 73. С. 106–109.
4. Капітула М.С. Логоритміка в системі корекційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 16–18 березня 2023 р. Харків, 2023. С. 356–358.
5. Колот С.Б. Логопедична ритміка для дітей із загальним недорозвиненням мовлення (ЗНМ). *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти*. 2020. С. 156–160.
6. Рібцун Ю.В., Майчук О.Є. Логоритміка як засіб діагностики заїкання в дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. № 1(49). С. 34–43.
7. Черніченко Л.А. Комплексна оцінка розвитку дитини з мовленнєвими порушеннями : навчально-методичний посібник. Умань : Візаві, 2022. 142 с.
8. Черніченко Л. Діагностика і корекція мовлення у дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volyniensis*. 2022. Вип. 1. С. 234–238.

REFERENCES

1. Anishchenko, N., Yaroshenko, I. (2021). Rol lohorytmyky v muzychno-movlennevomu rozvytku ditei doshkilnoho viku [The role of logorhythmics in the musical and speech development of preschool children]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy – Pedagogical Innovations: Ideas, Realities, Prospects*, 2(27), 44–52. [in Ukrainian].
2. Zhadlenko, I.O. (2020). Osoblyvosti formuvannia motornykh i movlennevykh rytmychnykh protsesiv u ditei starshoho doshkilnoho viku iz zaiikanniam zasobamy lohorytmichnykh vprav [Peculiarities of the formation of motor and speech rhythmic processes in older preschool children with stuttering using logorhythmic exercises]. *Naukovyi zhurnal Khortytskoi natsionalnoi akademii. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota – Scientific Journal of Khortytsia National Academy. Series: Pedagogy. Social Work*, 2(3), 129–139. [in Ukrainian].
3. Kavylyna, H.K. (2024). Vykorystannia lohorytmichnykh zaniat u korektsiinii roboti z ditmy doshkilnoho viku iz vadamy zaiikannia [The use of logorhythmic classes in correctional work with preschool children with speech defects]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 73, 106–109. [in Ukrainian].

4. Kapitula, M.S. (2023). Lohorytmyka v systemi korektsiinoi roboty z ditmy z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Logorhythmics in the system of correctional work with children with special educational needs]. *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kharkiv, 16–18 bereznia 2023 r.) – Psychological and Pedagogical Problems of Higher and Secondary Education in the Conditions of Modern Challenges: Theory and Practice: Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, March 16–18, 2023)*, 356–358. [in Ukrainian].
5. Kolot, S.B. (2020). Lohopedychna rytmika dlia ditei z zahalnym nedorozvynenniam movlennia (ZNM) [Speech therapy rhythmic for children with general underdevelopment of speech]. *Aktualni pytannia korektsiinoi ta inkliuzyvnoi osvity – Current Issues of Correctional and Inclusive Education*, 156–160. [in Ukrainian].
6. Ribtsun, Yu.V., Maichuk, O.Ye. (2024). Lohorytmyka yak zasib diahnostryky zaiikannia v ditei doshkilnoho viku [Logorhythmics as a means of diagnosing stuttering in preschool children]. *Pedahohichni nauky: teoriia ta praktyka – Pedagogical Sciences: Theory and Practice*, 1(49), 34–43. [in Ukrainian].
7. Chernichenko, L.A. (Ed.). (2022). Kompleksna otsinka rozvytku dytyny z movlennevymy porushenniamy: navch.-metod. posib. [Comprehensive assessment of child development with speech disorders: Educational-methodical manual]. Uman: Vizavi. [in Ukrainian].
8. Chernichenko, L. (2022). Diahnostryka i korektsiia movlennia u ditei doshkilnoho viku [Diagnostics and correction of speech in preschool children]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 234–238. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 16.09.2025

Дата публікації: 20.10.2025